നിരാകരണപത്രം

(Disclaimer)

പ്രാദേശികഭാഷയിൽ വിവർത്തനം ചെയ്ത വിധിന്യായം നിർമ്മിത ബുദ്ധ്യാധിഷ്ഠിത വിവർത്തന ഉപകരണത്തിന്റെ സഹായത്തോടെ കേരള ഹൈക്കോടതിയിലെ ഐ.റ്റി. ഡയറക്ടറേറ്റ് സാധൂകരിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. എന്നിരുന്നാലും, ഇതിന്റെ ഉള്ളടക്കത്തിൽ ആശയപരമായോ സാംഗത്യപരമായോ വ്യാകരണപരമായോ ആഖ്യാനപരമായോ തെറ്റുകൾ കടന്നു കൂടാൻ സാധ്യതയുള്ളതാണ്. ഈ തർജ്ജമ കേവലം വ്യവഹാരകക്ഷികളുടെയും പൊതുജനങ്ങളുടെയും പൊതുവായ അറിവിലേക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്തുവാൻ വേണ്ടി മാത്രം ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്. ഔദ്യോഗികവും പ്രായോഗികവുമായ എല്ലാ ആവശ്യങ്ങൾക്കും വിധി നിർവഹണ നടപ്പാക്കലുകൾക്കും പ്രസ്തുത വിധിന്യായത്തിന്റെ ഇംഗ്ലീഷ് പതിപ്പ് ആധികാരികവും അന്തിമവും ആയിരിക്കും.

മെസ്സേർസ് രവി രഞ്ജൻ ഡെവലപ്പേഴ്സ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ്

v.

ആദിത്യ കുമാർ ചാറ്റർജി

(2022 ലെ സിവിൽ അപ്പീൽ നമ്പർ 2394-2395) മാർച്ച് 24, 2022

[ജസ്റ്റിസ് ഇന്ദിര ബാനർജി, ജസ്റ്റിസ് എ.എസ്. ബൊപ്പണ്ണ]

1996 ലെ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസിലിയേഷൻ ആക്ട്– 2(1)(ഇ), 9, 11(6), 42 വകുപ്പുകൾ– മധ്യസ്ഥ കരാർ – ആർബിട്രേഷൻ സീറ്റ്– ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധി – ബിഹാറിലെ മുസാഫർപൂരിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന വസ്തുവിന്റെ വികസനത്തിനായി അപ്പീൽ വാദിയും എതിർകക്ഷിയും തമ്മിൽ ഒരു വികസന കരാറിൽ ഏർപ്പെട്ടു – കരാറിലെ മധ്യസ്ഥ വ്യവസ്ഥയിൽ കൊൽക്കത്തയെ ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ സ്ഥലമായി നൽകിയിരിക്കുന്നു– തർക്കം ഉടലെടുത്തതിനെ തുടർന്ന് എതിർകക്ഷി പ്രസ്തുത വികസന ഉടമ്പടി അവസാനിപ്പിച്ചു – ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനായി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരം എതിർകക്ഷി കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയിൽ ഒരു ആർബിട്രേഷൻ ഹർജി സമർപ്പിച്ചു– കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിയെ അപ്പീൽവാദി ചോദ്യം ചെയ്തു.– ഹൈക്കോടതി ആർബിട്രേഷൻ ഹർജി അനുവദിക്കുകയും വിരമിച്ച ജഡ്ജിയെ ഏക ആർബിട്രേറ്ററായി നിയമിക്കുകയും ചെയ്തു – തങ്ങളുടെ അധികാരപരിധി സംബന്ധിച്ച ഒരു കണ്ടെത്തലും ഹൈക്കോടതിയിൽ നിന്ന് രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ല – അപ്പീലിൽ, വിധിച്ചു: കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് പുറത്താണ് വികസന കരാർ നടപ്പാക്കുകയും രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുകയും ചെയ്തത് – കേസ് ബീഹാറിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന സ്ഥാവര സ്വത്തുക്കളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്– കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിക്കുള്ളിൽ കരാറിലെ പ്രവർത്തനത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗവും ഉയർന്നുവന്നിട്ടില്ല – നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11(6)–നെ എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2(1)(ഇ)–യുമായി ചേർത്തുവെച്ച് വായിക്കണം – ആർബിട്രേറ്റർ/ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ നിയമനത്തിനായി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരമുള്ള ഒരു അപേക്ഷ ഇന്ത്യയിലെ ഒരു ഹൈക്കോടതിയിലും അതിന്റെ പ്രാദേശിക അധികാരപരിധി കണക്കിലെടുക്കാതെ അവതരിപ്പിക്കാൻ കഴിയില്ല – യഥാർത്ഥത്തിൽ അധികാരപരിധിയില്ലാത്ത ഒരു കോടതിക്ക് കക്ഷികളുടെ സമ്മതത്തിലൂടെ അധികാരപരിധി നൽകാൻ കഴിയില്ല – തർക്കങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ

അധികാരപരിധിക്ക് കീഴടങ്ങാൻ കക്ഷികൾ ഒരിക്കലും സമ്മതിച്ചിട്ടില്ല, കൊൽക്കത്തയെ ആർബിട്രേഷൻ കേന്ദ്രമായി കക്ഷികൾ അംഗീകരിച്ചിട്ടും ഇല്ല – ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ സിറ്റിംഗുകൾ കൊൽക്കത്തയിലായിരിക്കും എന്നുമാത്രമാണ് ആർബിട്രേഷൻ കരാറിൽ കക്ഷികൾ സമ്മതിച്ചിട്ടുള്ളത് – ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ സിറ്റിംഗുകളുടെ വേദി മാത്രമാണ് കൊൽക്കത്ത – ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരം എതിർകക്ഷിയുടെ അപേക്ഷ സ്വീകരിക്കാൻ കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്ക് അധികാരപരിധിയില്ല.

അപ്പീലുകൾ അനുവദിച്ചുകൊണ്ട് കോടതി വിധിച്ചു :–

1.1 നിലവിലെ കേസിൽ, കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്കു കീഴിലുള്ള ഒരു കോടതിയിലും ഒരു കേസ് ഫയൽ ചെയ്യാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. കാരണം മുകളിൽ പറഞ്ഞതുപോലെ, കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിക്ക് പുറത്തുള്ള ബീഹാറിലെ മുസാഫർപൂരിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന സ്ഥാവര സ്വത്തുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ് ഈ കേസ്. മാത്രമല്ലാ, വ്യവഹാര കാരണത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗവും കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്കുള്ളിൽ നടന്നിട്ടില്ല. കേസിൽ എതിർകക്ഷിയുടെ സ്ഥാനത്ത് ഇരിക്കുന്ന അപ്പീൽവാദി കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയിൽ താമസിക്കുകയോ എന്തെങ്കിലും ബിസിനസ്സ് നടത്തുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല. [ഖണ്ഡിക 25][1129–E–G]

1.2 ആർബിട്രേഷനിലെ വിഷയവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഒരു കേസ് തീരുമാനിക്കാൻ ഹൈക്കോടതിക്ക് അധികാരമുണ്ടോ എന്നതും കേസുകൾ പരിഗണിക്കുന്നതിനും തീരുമാനിക്കുന്നതിനും ഹൈക്കോടതിക്ക് യഥാർത്ഥ അധികാരപരിധിയുണ്ടോ എന്നതും പരിഗണിക്കാതെ, ഒരു ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനുള്ള അപേക്ഷ ഹൈക്കോടതിയിലാണ് സമർപ്പിക്കേണ്ടത് എന്ന് വകുപ്പ് 11 (6) പറയുന്നുവെന്നത് ശരിയാണ്. അതിനാൽ, ഒരു ആർബിട്രേറ്റർ / ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിനെ നിയമിക്കാൻ എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരം അധികാരപരിധി പ്രയോഗിക്കുന്ന ഒരു ഹൈക്കോടതിയുടെ കാര്യത്തിൽ, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2 (1) (ഇ)–ൽ കോടതി എന്നതിന് നൽകിയിട്ടുള്ള നിർവചനം ബാധകമല്ല. അതേസമയം തന്നെ, ഒരു ആർബിട്രേറ്റർ / ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിനെ നിയമിക്കുന്നതിനായി എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരമുള്ള അപേക്ഷ ഇന്ത്യയിലെ ഒരു ഹൈക്കോടതിയിലും അതിന്റെ പ്രാദേശിക അധികാരപരിധി കണക്കിലെടുക്കാതെ സമർപ്പിക്കാൻ കഴിയില്ല. കാരണം, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6)–നെ എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2(1)(ഇ)– യുമായി ചേർത്തുവെച്ച് വായിക്കേണ്ടതുണ്ട്, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2 (1) (ഇ)–യുടെ നിർവചനത്തിന് അകത്തുവരുന്ന ഒരു കോടതിക്ക് മേൽ മേൽനോട്ട/ നിരീക്ഷണ അധികാരപരിധി പ്രയോഗിക്കുന്ന ഒരു ഹൈക്കോടതി എന്നാണ് ഇവിടെ ഹൈക്കോടതി എന്നതിനെ വ്യാഖ്യാനിക്കേണ്ടത്. എതിർ

കക്ഷി ആ ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയിൽ താമസിക്കുന്നുണ്ടോ അല്ലെങ്കിൽ ബിസിനസ്സ് നടത്തുന്നുണ്ടോ എന്നതും വ്യവഹാര കാരണത്തിന്റെ ഏതെങ്കിലും ഭാഗം ആ ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയിൽ വന്നിട്ടുണ്ടോ എന്നതും പരിഗണിക്കാതെ, തന്റെ എതിരാളിയെ ദോഷകരമായി ബാധിക്കുകയും എതിരാളിക്കു മേൽ മേൽക്കൈ നേടുകയും ചെയ്യുന്ന തരത്തിൽ ഇന്ത്യയിലെ ഏത് ഹൈക്കോടതിയിൽ വേണമെങ്കിലും ഒരാൾക്ക് ആർബിട്രേഷൻ നടപടികൾ ആരംഭിക്കാമെന്നത് ഒരിക്കലും എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11(6)–ന്റെ ഉദ്ദേശമല്ല. (ഖണ്ഡിക 26–28)[1129–G–H; 1130–A–D]

1.3. നേരത്തേയുള്ള അപേക്ഷ ഒരു ഹൈക്കോടതി മുമ്പാകെയല്ലാ നൽകിയിട്ടുള്ളത് എങ്കിൽ, വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരം നിർബന്ധമായും ഹൈക്കോടതിക്ക് നൽകേണ്ട അപേക്ഷയുടെ കാര്യത്തിൽ വകുപ്പ് 42–ന് യാതൊരു പ്രയോഗവും ഉണ്ടായിരിക്കില്ല. നിലവിലെ കേസിൽ 9–ാം വകുപ്പ് പ്രകാരമുള്ള അപേക്ഷ മുസാഫർപൂരിലെ ജില്ലാ കോടതിയിലാണ് നൽകിയിരുന്നത്, പട്നയിലെ ഹൈക്കോടതിയിലല്ല. മദ്ധ്യസ്ഥനെ നിയമിക്കുന്നതിനായി എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരം മുസാഫർപൂർ ജില്ലാ കോടതിയിൽ അപേക്ഷ നൽകാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ, വകുപ്പ് 42 ആകർഷിക്കപ്പെടുന്നില്ല. [ഖണ്ഡിക 32][1131–C–D]

1.4 ഒരു ആർബിട്രേഷൻ കരാർ പ്രകാരം ആർബിട്രേഷൻ സ്ഥലം ഫരീദാബാദ്/ഡൽഹി ആണെന്ന് കരുതുക. എ & സി നിയമത്തിന്റെ പാർട്ട് 1 പ്രകാരമുള്ള നടപടികൾ ഫരീദാബാദിൽ സാധുതയോടെ തുടങ്ങിയെങ്കിലും പിന്നീട് ആർബിട്രേഷൻ ഡൽഹിയിൽ നടത്തുകയും വിധി ഡൽഹിയിൽ നൽകുകയും ചെയ്താൽ, എ&സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 42 ഉണ്ടായിരിക്കെ തന്നെ, ഫരീദാബാദിലെ കോടതിക്ക് അതിന്റെ അധികാരപരിധി നഷ്ടപ്പെടുന്നുവെന്നതിനെ ഒരിക്കലും നിയമത്തിന്റെ പൂർണതയുള്ള പൊരു നിർദ്ദേശമായി കാണാനാകില്ല. ഈ കോടതി വികസന കരാർ പരിശോധിച്ചു. ആർബിട്രേഷൻ കരാറിലെ കക്ഷികൾ കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് വിധേയമാകാൻ സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന എതിർ സത്യവാങ്മൂലത്തിലെ എതിർ കക്ഷിയുടെ വാദം ശരിയായതല്ല. ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ സിറ്റിംഗുകൾ കൊൽക്കത്തയിലായിരിക്കുമെന്ന് മാത്രമാണ് ആർബിട്രേഷൻ കരാറിൽ കക്ഷികൾ സമ്മതിച്ചത്. ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ സിറ്റിംഗുകൾ നടത്താനുള്ള വേദി മാത്രമായാണ് കൊൽക്കത്ത നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടത്. [ഖണ്ഡിക 42 & 43][1133–E–H]

2. ഒരു ആർബിട്രേഷൻ കരാറിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുന്ന തർക്കങ്ങളിൽ തീർപ്പുകൽപ്പിക്കാൻ രണ്ടോ അതിലധികമോ കോടതികൾക്ക് അധികാരപരിധി ഉള്ളപ്പോൾ, തർക്കങ്ങൾ തീരുമാനിക്കാൻ അധികാരപരിധി ഉണ്ടായിരുന്ന മറ്റെല്ലാ കോടതികളെയും ഒഴിവാക്കി എല്ലാ തർക്കങ്ങളും ഏതെങ്കിലും ഒരു കോടതിയിലേക്ക് റഫർ ചെയ്യാൻ കക്ഷികൾക്ക്

തീരുമാനിക്കാമെന്നത് ഇപ്പോൾ നന്നായി തീർപ്പാക്കപ്പെട്ട കാര്യമാണ്. എന്നിരുന്നാലും, സ്വമേധയാ അധികാരപരിധിയില്ലാത്ത ഒരു കോടതിയിൽ കക്ഷികൾക്ക് പരസ്പര സമ്മതത്തോടെ അധികാരപരിധി നൽകാൻ കഴിയില്ല. ഈ കേസിൽ, മുകളിൽ നിരീക്ഷിച്ചതുപോലെ കക്ഷികൾ അവരുടെ തർക്കങ്ങൾ കൊൽക്കത്തയിലെ കോടതികളുടെ അധികാരപരിധിയിലേക്ക് റഫർ ചെയ്യാൻ സമ്മതിച്ചിട്ടില്ല. കൊൽക്കത്ത ആർബിട്രേഷൻറെ കേന്ദ്രമാകണം എന്നത് കക്ഷികളുടെ ഉദ്ദേശ്യമായിരുന്നില്ല. ആർബിട്രേഷൻ സിറ്റിംഗുകൾക്ക് വേദിയാകാൻ മാത്രമാണ് കൊൽക്കത്തയെ തെരഞ്ഞെടുത്തത്. അതനുസരിച്ച്, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 9 പ്രകാരം ഇടക്കാല സംരക്ഷണത്തിനായി എതിർകക്ഷി തന്നെ മുസാഫർപൂരിലെ ജില്ലാ കോടതിയെയാണ് സമീപിച്ചത്, അല്ലാതെ കൊൽക്കത്തയിലെ ഒരു കോടതിയെയല്ല. എതിർകക്ഷി തന്നെ മുസാഫർപൂരിലെ ജില്ലാ കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയെ സമീപിച്ചതിനാൽ, മറ്റ് കോടതികളെ ഒഴിവാക്കുന്നതിന് കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്ക് പ്രത്യേക അധികാരപരിധി നൽകാൻ കക്ഷികൾ സമ്മതിച്ചിരുന്നുവെന്ന് വാദിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് എതിർകക്ഷി തടയപ്പെടുന്നു. കൊൽക്കത്തയെ ആർബിട്രേഷൻ സീറ്റായി കണക്കാക്കണം എന്ന തരത്തിൽ കരാറിലെ കക്ഷികളാരും ആർബിട്രേഷൻ നിബന്ധനയെ വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടില്ല. ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരം എതിർകക്ഷിയുടെ അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാൻ കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്ക് അന്തർലീനമായ അധികാരപരിധിയില്ലെന്ന് പറയാൻ ഈ കോടതി നിർബന്ധിതമാകുന്നു. ഒരു ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിന് മുമ്പ്, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരമുള്ള അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാൻ കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്കുള്ള അധികാരപരിധി സംബന്ധിച്ച് അപ്പീൽവാദി ഉന്നയിച്ച തടസ്സവാദത്തിൽ ഹൈക്കോടതി തീരുമാനമെടുക്കേണ്ടതായിരുന്നു. [ഖണ്ഡിക 47 &48][1135-B-F]

ഭാരത് അലുമിനിയം കമ്പനി V. കൈസർ അലുമിനിയം (2012) 9 എസ്സിസി 552 : [2012] 12 എസ്സിആർ 327 – പിന്തുടർന്നു.

കിരൺ സിംഗ്, ആൻഡ് അദേർസ് v. ചമൻ പാസ്വാൻ, ആൻഡ് അദേർസ് [1955] എസ് സിആർ 117; യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ v. ഹാർഡ്ലി എക്സ്പ്ലൊറേഷൻ ആൻഡ് പ്രൊഡക്ഷൻ (ഇന്ത്യ) ഇൻക്. (2019) 13 എസ്സിസി 472 : [2018] 13 എസ്സിആർ 379; മക്കാസ്ത്ര ഇംപെക്സ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് v. എയർ വിഷൽ ലിമിറ്റഡ് (2020) 5 എസ്സിസി 399 : [2020] 4 എസ്സിആർ 565 – ആശ്രയിച്ചു.

ഇൻഡസ് മൊബൈൽ ഡിസ്ട്രിബ്യൂഷൻ പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് v. ഡാറ്റാവിൻഡ് ഇന്നൊവേഷൻസ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് ആൻഡ് അദേർസ്. (2017) 7 എസ്സിസി 678 : [2017] 4 എസ്സിആർ 744; ഹിന്ദുസ്ഥാൻ കൺസ്ട്രക്ഷൻ കമ്പനി ലിമിറ്റഡ് v. എൻഎച്ച്പിസി ലിമിറ്റഡ്,

ആന്റ് അനദർ. (2020) 4 എസ്സിസി 310; ബിജിഎസ് എസ്ജിഎസ് സോമ ജെവി v. എൻ എച്ച്പിസി ലിമിറ്റഡ് (2020) 4 SCC 234 : [2019] 17 എസ്സിആർ 742 – പരാമർശിക്കപ്പെട്ടു.

കേസ് ലോ റഫറൻസ്

[1955] എസ്സിആർ 117– ഖണ്ഡിക 19– ആശ്രയിച്ചു

[2017] 4 എസ്സിആർ 744– ഖണ്ഡിക 35– പരാമർശിച്ചു

(2020) 4 എസ്സിസി 310– ഖണ്ഡിക 35– പരാമർശിച്ചു

[2019] 17 എസ്സിആർ 742– ഖണ്ഡിക 35– പരാമർശിച്ചു

[2012] 12 എസ്സിആർ 327– ഖണ്ഡിക 36– പിന്തുടർന്നു

[2018] 13 എസ്സിആർ 379– ഖണ്ഡിക 44– ആശ്രയിച്ചു

[2020] 4 എസ്സിആർ 565– ഖണ്ഡിക 45– ആശ്രയിച്ചു

സിവിൽ അപ്പീൽ അധികാരിത: 2022 ലെ സിവിൽ അപ്പീൽ നമ്പർ 2394–2395.

2021 ലെ എപി നമ്പർ 46 ൽ കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ 13.08.2021 ലെ വിധിയിൽ നിന്നും ഉത്തരവിൽ നിന്നും/ 2021 ലെ എപി നമ്പർ 46 ലെ ആർ.വി.ഡബ്ല്യു നമ്പർ 14 ൽ 04.10.2021 തീയതിയിലെ ഉത്തരവ്, കൂടാതെ 2021 ലെ എപി നമ്പർ 46 ലെ ആർ.വി.ഡബ്ല്യു നമ്പർ 14 ലെ ജിഎ നമ്പർ 1

മൗര്യ വിജയ് ചന്ദ്ര, അഭിഷേക് റിതാബ് ശുക്ല, നവീൻ സോണി, പ്രേം പ്രകാശ് എന്നിവർ അപ്പീൽവാദികൾക്കായി ഹാജരായി.

സഞ്ജയ് ഘോഷ്, രാജീവ് രഞ്ജൻ മിശ്ര, പാർത്ഥോ ഗാംഗുലി, സൗരഭ്, നമൻ ജെയിൻ, നരേന്ദ്ര കുമാർ വർമ എന്നിവർ എതിർകക്ഷികൾക്കായി ഹാജരായി.

കോടതിയുടെ വിധി പ്രസ്താവിച്ചത് **ജസ്റ്റിസ് ഇന്ദിര ബാനർജി**

അപ്പീൽ നൽകുവാൻ അനുമതി നൽകി.

2. 1996 ലെ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസിലിയേഷൻ ആക്ടിലെ (ഇനിമുതൽ ചുരുക്കത്തിൽ എ&സി നിയമം എന്ന് പരാമർശിക്കുന്നു), വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരം എതിർകക്ഷി സമർപ്പിച്ച ആർബിട്രേഷൻ പെറ്റീഷൻ നമ്പർ 46/ 2021–ന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഒരു ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനായി 2021 ഒക്ടോബർ 4 ന് ഹൈക്കോടതി പുറപ്പെടുവിച്ച

ഉത്തരവിനും പ്രസ്തുത ഉത്തരവ് പുനരവലോകനം ചെയ്യുന്നതിന് അപ്പീൽവാദി സമർപ്പിച്ച ആർവിഡബ്ല്യുഒ നമ്പർ 14/2021 ആയ അപേക്ഷ തള്ളിക്കളഞ്ഞുകൊണ്ട് 2021 ഓഗസ്റ്റ് 13 ന് കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതി പുറപ്പെടുവിച്ച ഉത്തരവിനും എതിരെയാണ് ഈ അപ്പീലുകൾ.

3. കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് പുറത്തായി, ബിഹാറിലെ മുസാഫർപൂരിൽ 12 കൈത 11 ധൂർ അളവിലായി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന വസ്തു വികസിപ്പിക്കുന്നതിനായി അപ്പീൽവാദിയും എതിർകക്ഷിയും 2015 ജൂൺ 15 ന് ഒരു വികസന കരാറിൽ ഏർപ്പെട്ടു, വസ്തുവിനെ കുറിച്ച് കരാറിൽ പൂർണമായി വിശദീകരിക്കുന്നുണ്ട്. ബീഹാറിലെ മുസാഫർപൂരിൽ നടപ്പാക്കുകയും രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുകയും ചെയ്ത പ്രസ്തുത വികസന കരാറിൽ ഒരു ആർബിട്രേഷൻ വ്യവസ്ഥയുണ്ട്, അത് സൗകര്യാർത്ഥം ചുവടെ നൽകിയിരിക്കുന്നു:

> *"37. ഈ വികസന കരാറുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് കക്ഷികൾ തമ്മിൽ എന്തെങ്കിലും തർക്കമോ അഭിപ്രായ വ്യത്യാസമോ ഉണ്ടെങ്കിൽ, അത്തരം തർക്കങ്ങളോ അഭിപ്രായ വ്യത്യാസങ്ങളോ ഇരു കക്ഷികളും നിയമിക്കുന്ന ആർബിട്രേറ്റർമാരുടെ പരിഗണനയ്ക്ക് വിട്ടുകൊണ്ട് അത് പരിഹരിക്കേണ്ടതാണ്. 1996 ലെ ഇന്ത്യൻ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസിലിയേഷൻ ആക്ടിലെ വ്യവസ്ഥകൾ കാലാകാലങ്ങളിൽ ഭേദഗതി ചെയ്തതു പ്രകാരമാണ് അത്തരം ആർബിട്രേഷൻ നടത്തേണ്ടത്." പ്രസ്തുത ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ സിറ്റിംഗ് കൊൽക്കത്തയിലാണ് നടത്തേണ്ടത്."*

4. മേൽപ്പറഞ്ഞ വികസന കരാറുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് അഭിപ്രായവ്യത്യാസങ്ങളും തർക്കങ്ങളും ഉടലെടുക്കുകയും കക്ഷികൾക്കിടയിൽ വിവിധ നടപടികൾക്ക് കാരണമാവുകയും ചെയ്തു. 2019 ഏപ്രിൽ 24 ന് പ്രസ്തുത വികസന കരാർ എതിർകക്ഷി അവസാനിപ്പിച്ചു. പ്രസ്തുത വികസന കരാർ അവസാനിപ്പിക്കുന്നത് അപ്പീൽവാദി അംഗീകരിച്ചിട്ടില്ല.

5. 2019 മെയ് 15 ന്, പട്നയിലെ റിയൽ എസ്റ്റേറ്റ് റെഗുലേറ്ററി അതോറിറ്റിക്ക് മുമ്പാകെ (ചുരുക്കത്തിൽ 'റെറ' എന്ന് പരാമർശിക്കുന്നു) അപ്പീൽവാദി ഒരു ഹർജി ഫയൽ ചെയ്തു, ഇത് റെറ കേസ് നമ്പർ 56/377/2019 ആയി രജിസ്റ്റർ ചെയ്തു. തൊട്ടുപിന്നാലെ, വസ്തുവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഇടക്കാല സംരക്ഷണം നൽകണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ട്, 2019 ഓഗസ്റ്റ് 17 ന് എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 9 പ്രകാരം എതിർകക്ഷി മുസാഫർപൂർ ജില്ലാ ജഡ്ജിയുടെ കോടതിയിൽ ഒരു ഹർജി ഫയൽ ചെയ്തു.

6. അപ്പീൽവാദി നിർമിച്ച കെട്ടിടം അനുവദിച്ചിട്ടുള്ള കെട്ടിട പ്ലാൻ ലംഘിക്കുന്നതാണെന്നും നിർമാണം നിർത്തിവെക്കണമെന്നും ആവശ്യപ്പെട്ട് 2019 ഒക്ടോബർ 1 ന്

മുസാഫർപൂർ മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷൻ മുമ്പാകെ എതിർകക്ഷി പരാതി നല്കി. മുസാഫർപൂർ മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷൻ 2020 ജനുവരി 22 ന് പരാതി തള്ളി.

7. ബീഹാർ ബിൽഡിംഗ് മുനിസിപ്പൽ ട്രൈബ്യൂണലിൽ എതിർകക്ഷി അപ്പീൽ നൽകി. ഈ അപ്പീലിൽ തീർപ്പുകൽപ്പിച്ചിട്ടില്ലെന്നാണ് പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളത്. തൊട്ടുപിന്നാലെ, വികസന ഉടമ്പടി പ്രകാരമുള്ള ആർബിട്രേഷൻ നിബന്ധന ഉപയോഗിച്ച് അപ്പീൽവാദിക്ക് എതിർകക്ഷി നോട്ടീസ് അയച്ചു. കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് പുറത്തുള്ള, ബിഹാറിലെ പട്നയിലെ അപ്പീൽവാദിയുടെ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത ഓഫീസിലേക്കാണ് നോട്ടീസ് അയച്ചത്. 2020 നവംബറിൽ, ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനായി എ&സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 ഉപവകുപ്പ് (6) പ്രകാരം എതിർകക്ഷി കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയിൽ ഒരു ആർബിട്രേഷൻ ഹർജി സമർപ്പിച്ചു. എന്നാൽ സാങ്കേതിക കാരണങ്ങളാൽ അപേക്ഷ പിൻവലിച്ചു.

8. 2021 ജനുവരി 15 ന്, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 ഉപവകുപ്പ് (6) പ്രകാരം എതിർ കക്ഷി കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയിൽ എ പി നമ്പർ 46/2021 ആയ രണ്ടാമത്തെ ആർബിട്രേഷൻ ഹർജി ഫയൽ ചെയ്തു. ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരം അപേക്ഷയിൽ തീരുമാനമെടുക്കാൻ കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്കുള്ള പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിയെ ചോദ്യം ചെയ്ത് അപ്പീൽവാദി എതിർ സത്യവാങ്മൂലം സമർപ്പിച്ചു.

9. എതിർ സത്യവാങ്മൂലത്തിൽ, അപ്പീൽവാദി താഴെപ്പറയുന്ന വാദങ്ങളാണ് ഉന്നയിച്ചിട്ടുള്ളത്:

> "എ) തർക്കങ്ങൾ ആർബിട്രേഷന്റെ പരിഗണനയിലേക്ക് വിടുന്നതിനായി കക്ഷികൾക്കിടയിൽ സാധുതയുള്ളതോ നടപ്പാക്കാവുന്നതോ നിലവിലുള്ളതോ ആയ ആർബിട്രേഷൻ വ്യവസ്ഥ ഇല്ല.
>
> ബി) ...
>
> സി) ഹർജിക്കാരനും എതിർകക്ഷിയും തമ്മിലുള്ള കരാർ നടപ്പാക്കുകയും രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുകയും ചെയ്തത് ബീഹാറിലെ മുസാഫർപൂർ ജില്ലയിലുള്ള ജില്ലാ രജിസ്ട്രാർ ഓഫീസിൽ ആയതിനാൽ നിലവിലെ അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാനും നിർണയിക്കാനും ബഹുമാനപ്പെട്ട ഈ കോടതിക്ക് അധികാരപരിധിയില്ല.
>
> ഡി) പൂർണമായും ബഹുമാനപ്പെട്ട കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് പുറത്തായി ബീഹാറിലെ മുസാഫർപൂർ മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷന്റെ പരിധിയിൽ മാത്രമായി

സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഭൂവസ്തുവിലെ വികസനവും നിർമ്മാണവും നടത്തുന്നതാണ് കരാറിന്റെ വിഷയം.

ഇ) ഈ അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കുന്നതിന് നൽകിയിട്ടുള്ള വ്യവഹാര കാരണത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗവും ഈ ബഹുമാനപ്പെട്ട കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്കുള്ളിൽ ഉയർന്നുവന്നിട്ടുള്ളതല്ല, ഇക്കാരണത്താൽ ഈ ബഹുമാനപ്പെട്ട കോടതിക്ക് നിലവിലെ അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാനും നിർണ്ണയിക്കാനും പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിയില്ല.

എഫ്) മുസാഫർപൂരിൽ ഒരു വസ്തു എന്ന നിലയിൽ, ഇവിടെ പരിഗണിക്കപ്പെടുന്ന വസ്തുവിനായുള്ള ബിൽഡിംഗ് പ്ലാനിന് അനുമതി നൽകിയത് മുസാഫർപൂർ മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷനാണ്. മുസാഫർപൂരിലെ സ്ഥാവര വസ്തുവിലെ സ്ഥാവര നിർമാണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട തർക്കങ്ങളാണ് ഇപ്പോഴത്തെ റഫറൻസിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്. 1996 ലെ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസിലിയേഷൻ ആക്ടിലെ വകുപ്പ് 2 (ഐ) (ഇ)-യുടെ അർത്ഥത്തിൽ വരുന്ന കോടതിയല്ലാ ബഹുമാനപ്പെട്ട ഈ കോടതി എന്നതിനാൽ ബഹുമാനപ്പെട്ട ഈ കോടതിക്ക് നിലവിലെ അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാനോ നിർണ്ണയിക്കാനോ പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിയില്ല. 1996 ലെ നിയമത്തിലെ 11-ാം വകുപ്പ് പ്രകാരവും അതിന്റെ യഥാർത്ഥ പരിധിയും വ്യാപ്തിയും അനുസരിച്ചും വിലയിരുത്തിയാൽ, നിലവിലെ അപേക്ഷയിൽ ഒരു ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനുള്ള നിയുക്ത ഹൈക്കോടതിയായി ഈ ബഹുമാനപ്പെട്ട കോടതിയെ കാണാനാകില്ല.

ജി) ...

എച്ച്) നിലവിലെ അപേക്ഷയുടെ വിഷയം ഒറ കേസ് നമ്പർ 56/377/2019 പ്രകാരം മുസാഫർപൂരിലെ റിയൽ എസ്റ്റേറ്റ് റെഗുലേറ്ററി അതോറിറ്റിയുടെ പരിഗണനയിലാണ്. അതിൽ ഇനിയും തീർപ്പുകൽപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല. ഇക്കാരണത്താൽ ഈ ബഹുമാനപ്പെട്ട കോടതിക്ക് നിലവിലെ അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാനും നിർണയിക്കാനും പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിയില്ല.

ഐ) ആർബിട്രേഷൻ കൊൽക്കത്തയിൽ നടക്കും എന്ന് പരാമർശിച്ചുകൊണ്ട് ആർബിട്രേഷൻ കരാറിൽ സിറ്റിംഗിന്റെ സ്ഥലമായി കൊൽക്കത്തയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു എന്നതുകൊണ്ട് മാത്രം ഈ ബഹുമാനപ്പെട്ട കോടതിക്ക് നിലവിലെ അപേക്ഷ വിചാരണയ്ക്കായി പരിഗണിക്കാനും അപേക്ഷയിൽ തീരുമാനം കൈക്കൊള്ളുന്നതിനും ഒരു അധികാരപരിധിയും നൽകുന്നില്ല. ഈ ബഹുമാനപ്പെട്ട കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്കുള്ളിൽ വ്യവഹാര കാരണത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗവും ഉയർന്നുവന്നിട്ടില്ല,

ഇക്കാരങ്ങളാൽ ഈ ബഹുമാനപ്പെട്ട കോടതിക്ക് നിലവിലെ അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാനും നിർണ്ണയിക്കാനും അധികാരപരിധിയില്ല."

10. മറുപടിയായി എതിർകക്ഷി ഒരു സത്യവാങ്മൂലം സമർപ്പിച്ചു. എ & സി ആക്ടിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരമുള്ള അപേക്ഷ പരിഗണിക്കുന്നതിനോ തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിനോ കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്ക് പ്രാദേശിക അധികാരപരിധി ഇല്ലെന്ന വാദത്തെ ഈ സത്യവാങ്മൂലത്തിൽ എതിർകക്ഷി നിഷേധിച്ചു. കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് പുറത്തുള്ള ബീഹാറിലെ മുസാഫർപൂരിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന വസ്തുവകകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ് വികസന കരാർ എന്ന് അതിൽ സമ്മതിക്കുന്നു. കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് പുറത്തുള്ള ബീഹാർ സംസ്ഥാനത്താണ് വികസന കരാർ നടപ്പാക്കുകയും രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുകയും ചെയ്തതെന്നും സമ്മതിക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ ആർബിട്രേഷന്റെ സീറ്റായി അംഗീകരിച്ച സ്ഥലത്ത് കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്ക് അധികാരപരിധിയുണ്ടെന്നും അതിനാൽ ആർബിട്രേഷൻ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കാനുള്ള അധികാരപരിധി ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നും എതിർകക്ഷി വാദിച്ചു. മറുപടി സത്യവാങ്മൂലത്തിന്റെ 5-ഇ ഖണ്ഡിക സൗകര്യാർത്ഥം ചുവടെ നൽകിയിരിക്കുന്നു :-

"5-ഇ ബഹുമാനപ്പെട്ട ഈ കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് പുറത്താണ് കരാർ നടപ്പിലാക്കിയത് എന്നതും കേസിലെ പരിഗണനാ വിഷയമായ വസ്തു ഈ ബഹുമാനപ്പെട്ട കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് പുറത്താണ് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത് എന്നതും ശരിയാണെങ്കിലും, പ്രസ്തുത വികസന കരാറിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന ആർബിട്രേഷൻ ധാരണപ്രകാരം മധ്യസ്ഥതയ്ക്കുള്ള സ്ഥലമായി കൊൽക്കത്തയെ നിശ്ചയിച്ചതിലൂടെ കക്ഷികൾ ബഹുമാനപ്പെട്ട ഈ കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് വിധേയമാകാൻ സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ ഈ ബഹുമാനപ്പെട്ട കോടതിക്ക് നിലവിലെ അപേക്ഷകൾ വിചാരണയ്ക്കായി പരിഗണിക്കാൻ അധികാരമുണ്ട്. ഒരു കരാറിൽ ഒരു ആർബിട്രേഷനായി ഒരു സ്ഥലം നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, ആർബിട്രേഷൻ കരാറിൽ നിന്ന് ഉരുത്തിരിയുന്നതും കോടതിയിൽ സമർപ്പിക്കേണ്ടതുമായ എല്ലാ അപേക്ഷകളും ഫയലിൽ സ്വീകരിക്കാൻ ആ സ്ഥലത്തെ കോടതികൾക്ക് മാത്രമാണ് അധികാരപരിധി ഉണ്ടായിരിക്കുക എന്നും ആർബിട്രേഷൻ ഹർജി വിചാരണ ചെയ്യാൻ അത്തരം കോടതിക്ക് മാത്രം അധികാരപരിധി ഉണ്ടാകുമെന്നും വാദം സമർപ്പിക്കുന്നു. കക്ഷികൾ തമ്മിലുള്ള ഉടമ്പടി പ്രകാരം ഒരു സീറ്റ് അഥവാ സ്ഥലം നിശ്ചയിക്കുന്ന നിമിഷത്തിൽ തന്നെ, അത് ഒരു പ്രത്യേക അധികാരപരിധി വ്യവസ്ഥയ്ക്ക് തുല്യമാണെന്ന് ഈ രാജ്യത്തെ ബഹുമാനപ്പെട്ട കോടതികൾ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്, ഇത് കക്ഷികൾ തമ്മിലുള്ള കരാറിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുന്ന മധ്യസ്ഥ

നടപടികൾ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനായി 'സീറ്റിലെ' അല്ലെങ്കിൽ നിശ്ചിത സ്ഥലത്തെ കോടതികൾക്ക് പ്രത്യേക അധികാരപരിധി നൽകുന്നു. ആർബിട്രേഷനായുള്ള സ്ഥലത്തെ സംബന്ധിച്ച് ഒരു ആർബിട്രേഷൻ വ്യവസ്ഥയിൽ ആർബിട്രേഷൻ നടപടികളുടെ 'വേദി' എന്ന നിലയിൽ പരാമർശിക്കുമ്പോളെല്ലാം, ഈ 'വേദി' എന്നത് യഥാർത്ഥത്തിൽ ആർ ബിട്രേഷൻ നടപടികളുടെ 'സീറ്റ്' തന്നെയാണെന്ന് വ്യക്തമാകുന്നതാണ് "ആർബിട്രേഷൻ നടപടികൾ" എന്ന പ്രയോഗം. കാരണം പ്രസ്തുത പദപ്രയോഗം ഒന്നോ അതിലധികമോ പ്രത്യേക അല്ലെങ്കിൽ വേറിട്ട ഹിയറിംഗുകളെ മാത്രം സൂചിപ്പിക്കുന്നതല്ല. നിയമപരമായ ഈ വിവരണം കണക്കിലെടുക്കുമ്പോൾ, ആർബിട്രേഷന്റെ സീറ്റും ആർബിട്രേഷന്റെ സ്ഥലവും എന്താണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത് എന്നതിനെക്കുറിച്ച് ആശയക്കുഴപ്പമില്ല. കോടതിയുടെ അധികാരപരിധി നിർണ്ണയിക്കുന്നതിന് ആർബിട്രേഷൻ ഖണ്ഡം സമഗ്രമായ രീതിയിൽ വായിക്കേണ്ടതുണ്ട് എന്നതിൽ സംശയമില്ല. എന്നിരിക്കെ, വേദിയെക്കുറിച്ച് പരാമർശിക്കുകയും അതിനൊപ്പം മറ്റെന്തെങ്കിലും ചേർക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, ഈ കുറിപ്പടിയുടെ സ്വഭാവത്തെ ആശ്രയിച്ച്, മറ്റുള്ള സ്ഥലങ്ങളിലെ കോടതികളെ ഒഴിവാക്കുന്നതായി സൂചിപ്പിക്കുന്നുവെന്ന നിഗമനത്തിലെത്താൻ ഒരു കോടതിക്ക് കഴിയും."

11. 2021 ഓഗസ്റ്റ് 13 ന് കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതി ആർബിട്രേഷൻ ഹർജി അനുവദിക്കുകയും കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയിലെ ഒരു വിരമിച്ച ജഡ്ജിയെ ഏക ആർ ബിട്രേറ്ററായി നിയമിക്കുകയും ചെയ്തു. എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരമുള്ള അപേക്ഷയെ നേരിടുന്നതിനായി, കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്ക് അധികാരപരിധി ഇല്ലാ എന്ന എതിർപ്പ് അപ്പീൽവാദി ഉന്നയിച്ചുവെങ്കിലും ഈ എതിർപ്പിൽ കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതി തീരുമാനമെടുത്തിട്ടില്ലെന്ന് അപ്പീൽവാദിക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ അജിത് കുമാർ സിൻഹ പറഞ്ഞു. തങ്ങളുടെ അധികാരപരിധി സംബന്ധിച്ച് കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതി ഒരു കണ്ടെത്തലും നൽകിയിട്ടില്ല. ഹൈക്കോടതിയുടെ ഉത്തരവ് ഇങ്ങനെയാണ്:-

"1. കക്ഷികൾ തമ്മിലുള്ള തർക്കങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിന് ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനായി 1996 ലെ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസിലിയേഷൻ ആക്ടിലെ വകുപ്പ് 11 (6) (എ) പ്രകാരമാണ് നിലവിലെ അപേക്ഷ സമർപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്.

2. വികസന കരാറിൽ സാധുതയുള്ള ഒരു ആർബിട്രേഷൻ വ്യവസ്ഥയുണ്ട് എന്നതിൽ വാദം കേൾക്കുന്ന സമയത്ത് കക്ഷികൾക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായ അഭിഭാഷകർ തർക്കം ഉന്നയിച്ചിട്ടില്ല

3. ഇരുകക്ഷികളും ഉന്നയിച്ച തർക്കങ്ങൾ പരിഹരിക്കാൻ .....നെ നിയമിക്കുന്നതിന് ഇരു കക്ഷികളുടെയും അഭിഭാഷകർ നിയമിക്കാൻ സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതനുസരിച്ച് കക്ഷികൾ തമ്മിലുള്ള തർക്കങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിന് .....നെ ആർബിട്രേറ്ററായി നിയമിക്കുന്നു.

4. നിലവിലെ അപേക്ഷ അതനുസരിച്ച് തീർപ്പാക്കുന്നു."

12. കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയിൽ അപ്പീൽവാദിക്കു വേണ്ടി ഹാജരായ അഭിഭാഷകൻ അപ്പീൽവാദിയുടെ നിർദ്ദേശ പ്രകാരമല്ലാ ആർബിട്രേറ്റർ നിയമനത്തിന് സമ്മതം നൽകിയിട്ടുള്ളതെന്ന് ശ്രീ. സിൻഹ വാദിക്കുന്നു. എന്തുതന്നെയായാലും, ഹൈക്കോടതിയിൽ സമർപ്പിച്ച എതിർ സത്യവാങ്മൂലത്തിൽ അപ്പീൽവാദി ഉന്നയിച്ച പ്രദേശിക അധികാരപരിധിയുടെ പ്രശ്നത്തിൽ കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതി തീർപ്പുകൽപ്പിച്ചില്ല.

13. 2021 സെപ്റ്റംബർ 30 നോ അതിനടുത്തോ അപ്പീൽവാദി 2021 ഓഗസ്റ്റ് 13 ലെ അന്തിമ ഉത്തരവ് പുനഃപരിശോധിക്കാൻ അപേക്ഷ സമർപ്പിച്ചു. പുനരവലോകനത്തിനുള്ള അപേക്ഷയിൽ, അപ്പീൽവാദി ഇനിപ്പറയുന്ന കാരണങ്ങൾ ചൂണ്ടിക്കാട്ടി:

"I. രേഖകളിൽ പ്രത്യക്ഷത്തിൽ തന്നെ പിശക് പ്രകടമാകുന്നതാണ് 2021 ഓഗസ്റ്റ് 13 ലെ ഉത്തരവ്. കാരണം ബഹുമാനപ്പെട്ട കോടതിക്ക് ഇക്കാര്യത്തിൽ, അധികാരപരിധിയില്ലാ എന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഹർജിക്കാരൻ ഉന്നയിച്ച എതിർപ്പുകളും കേസിൽ ഉൾപ്പെട്ട തർക്കങ്ങൾ മധ്യസ്ഥത സാധ്യമായവയല്ലാ എന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട എതിർപ്പുകളും ബഹുമാനപ്പെട്ട കോടതി പരിഗണിച്ചിട്ടില്ല.

II. 1996 ലെ ആർബിട്രേഷൻ ആൻഡ് കൺസിലിയേഷൻ ആക്ടിലെ വകുപ്പ് 11 പ്രകാരം പട്നയിലെ ബഹുമാനപ്പെട്ട ഹൈക്കോടതിയെ ആയിരുന്നു സമീപിക്കേണ്ടത് എന്നതിനാൽ, ബഹുമാനപ്പെട്ട ഈ കോടതിക്ക് ഹർജി പരിഗണിക്കുന്നതിനുള്ള അധികാരപരിധി ഉണ്ടായിരുന്നില്ല, അതിനാൽ 2021 ഓഗസ്റ്റ് 13 ലെ ഉത്തരവിൽ രേഖകളുടെ മുഖദാവിൽ പിശക് പ്രകടമാണ്.

xxx xxx xxx

VII. ഈ ഹർജിക്കാരുടെ നിർദ്ദേശങ്ങൾക്ക് വിരുദ്ധമായി അവരുടെ അഭിഭാഷകൻ നൽകിയ സമ്മതത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ വന്നിട്ടുള്ള, 2021 ഓഗസ്റ്റ് 13 ലെ ഉത്തരവ് രേഖകളിൽ പ്രത്യക്ഷത്തിൽ തന്നെ പ്രകടമായ പിഴവുള്ളതാണ്.

VIII. ഹർജിക്കാരൻ അഭിഭാഷകനോട് അനുനയത്തിന് ആവശ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ല, മറിച്ച് ഹർജിയെ എതിർക്കാനാണ് നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളത്, അതിനാൽ എന്തെങ്കിലും സമ്മതം

അഭിഭാഷകൻ നൽകിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അത് അഭിഭാഷകന് അധികാരപരിധിയില്ലാത്തതും അസാധുവുമാണ്, അതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നൽകിയ 2021 ഓഗസ്റ്റ് 13 ലെ ഉത്തരവ് രേഖകളിൽ പ്രത്യക്ഷത്തിൽ തന്നെ പ്രകടമായ പിഴവുള്ളതാണ്.

IX. അതിനായി ഹർജിക്കാരൻ ഒരു സമ്മതവും നൽകിയിട്ടില്ല, സമ്മതത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മുന്നോട്ട് പോകുന്ന 2021 ഓഗസ്റ്റ് 13 ലെ ഉത്തരവ് രേഖകളിൽ പ്രത്യക്ഷത്തിൽ തന്നെ പ്രകടമായ പിഴവുള്ളതാണ്"

14. 2021 ഒക്ടോബർ 4 ലെ ഉത്തരവിലൂടെ ഹൈക്കോടതി പുനഃപരിശോധനാ അപേക്ഷ തള്ളി. അതും ഈ കോടതിയിൽ ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെടുന്നു. വിദഗ്ധ അഭിഭാഷകൻ നൽകിയ സമ്മതം പിൻവലിക്കാൻ അനുവദിക്കാനാവില്ലെന്ന് ഹൈക്കോടതി നിരീക്ഷിച്ചു.

15. എതിർകക്ഷി സമർപ്പിച്ച അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാനും ഒരു ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കാനും കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്ക് അധികാരമുണ്ടോ എന്നതാണ് ഈ കോടതിയുടെ മുന്നിലുള്ള ചോദ്യം. ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രാരംഭ ഉത്തരവ് കക്ഷികളുടെ സമ്മതത്തോടെയാണ് കോടതി പാസാക്കിയതെന്ന് എതിർകക്ഷിക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ സഞ്ജയ് ഘോഷ് വാദിച്ചു. അപ്പീൽവാദി ആർബിട്രേഷൻ നടപടികളിൽ ഹാജരായി. മറ്റൊരു വിധത്തിൽ പറഞ്ഞാൽ, തർക്കങ്ങൾ ഹൈക്കോടതി നിയമിച്ച ആർബിട്രേറ്ററുടെ പരിഗണനയ്ക്ക് വിടുന്നതിന് അപ്പീൽവാദി സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് അദ്ദേഹം പറയുന്നു.

16. കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ ഉത്തരവ് അപ്പീൽവാദി അംഗീകരിച്ചില്ല. ഹൈക്കോടതി ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിച്ച ശേഷം, ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയിൽ എതിർപ്പ് പ്രകടിപ്പിച്ച് അപ്പീൽവാദി റിവ്യൂ അപേക്ഷ സമർപ്പിച്ചു, അത് നിരസിക്കപ്പെട്ടു. അതേ ദിവസം, അതായത് 2021 ഒക്ടോബർ 4 ന്, വസ്തുവിൽ ഏതെങ്കിലും മൂന്നാം കക്ഷിക്ക് താൽപ്പര്യം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് അപ്പീൽവാദിയെ തടഞ്ഞുകൊണ്ട് ആർബിട്രേറ്റർ ഒരു ഇടക്കാല ഉത്തരവ് പാസാക്കി.

17. കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതി നിയമിച്ച പ്രഗത്ഭനായ ആർബിട്രേറ്ററുടെ മുമ്പാകെയുള്ള നടപടികളുടെ മിനിട്സ്, അപ്പീൽവാദി സ്വമേധയാ ആർബിട്രേറ്ററുടെ മധ്യസ്ഥതയ്ക്ക് വിധേയമായി എന്ന് സൂചിപ്പിക്കുന്നതല്ല. ഹൈക്കോടതി നിയമിച്ച ആർബിട്രേറ്ററുടെ ഫീസ് മാത്രമാണ് അപ്പീൽവാദി സമ്മതിച്ചത്. ഹൈക്കോടതിയിലെ മുൻ ജഡ്ജിയായ ഒരു ആർബിട്രേറ്ററുടെ ഫീസിനെ എതിർക്കാൻ അഭിഭാഷകന് ഉണ്ടായേക്കാവുന്ന ജാള്യത പോലുള്ള പ്രായോഗിക യാഥാർത്ഥ്യങ്ങളെ കണ്ടില്ലെന്ന് നടിക്കാൻ ഈ കോടതിക്ക് സാധിക്കില്ല.

18. അധികാരപരിധിയില്ലാതെ നൽകപ്പെട്ട ഒരു ഉത്തരവ് ഏത് ഘട്ടത്തിലും ഏത് സമയത്തും ചോദ്യം ചെയ്യാമെന്ന് ശ്രീ സിൻഹ ശരിയായി വാദിച്ചു, തന്റെ നിർദേശപ്രകാരമല്ലാതെ അഭിഭാഷകൻ നൽകിയിട്ടുണ്ടാകാമെന്ന് അപ്പീൽവാദി പറയുന്ന സമ്മതം ഇക്കാര്യത്തിൽ പ്രസക്തമായതല്ല.

19. അധികാരപരിധിയില്ലാതെ ഒരു കോടതി പാസാക്കുന്ന ഒരു ഉത്തരവ് അസാധുവാണെന്നും, അത് പ്രാബല്യത്തിൽ വരുത്താൻ ശ്രമിക്കുമ്പോൾ അല്ലെങ്കിൽ അതിനെ ആശ്രയിക്കുമ്പോൾ അതിന്റെ അസാധുത്വം എപ്പോൾ വേണമെങ്കിലും എവിടെ വേണമെങ്കിലും സ്ഥാപിക്കാവുന്നതാണെന്നും, നിർവഹണ ഘട്ടത്തിലും അനുബന്ധ നടപടികളിലും പോലും അതിന്റെ അസാധുത്വം സ്ഥാപിക്കാമെന്നും ഈ കോടതിയുടെ നാലംഗ ബെഞ്ച് *കിരൺ സിംഗ് ആൻഡ് അദേർസ്. v. ചമൻ പാസ്വാൻ ആൻഡ് അദേർസ്*[1] കേസിൽ വിധിച്ചു. സാമ്പത്തികമായോ പ്രദേശികമായോ അല്ലെങ്കിൽ നടപടിയുടെ വിഷയവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടോ ഒരു കോടതിക്ക് അധികാരപരിധിയിൽ പോരായ്മ ഉണ്ടെങ്കിൽ അത്, ഏതെങ്കിലും ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കാനുള്ള കോടതിയുടെ അധികാരത്തെ ബാധിക്കുന്നു, അത്തരമൊരു പോരായ്മ കക്ഷികളുടെ സമ്മതത്തോടെ പോലും പരിഹരിക്കാൻ കഴിയില്ല.

20. ഈ കേസിലെ ചോദ്യം, കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്ക് അപവദിത ഉത്തരവുകൾ പുറപ്പെടുവിക്കാൻ പ്രാദേശിക അധികാര പരിധിയുണ്ടായിരുന്നോ എന്നതാണ്. കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് പുറത്താണ് വികസന കരാർ നടപ്പാക്കുകയും രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുകയും ചെയ്തത് എന്നതിനാൽ ഈ ചോദ്യത്തിനുള്ള ഉത്തരം ഇല്ലാ എന്നതായിരിക്കണം. കാരണം, കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് പുറത്ത് മുസാഫർപുരിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന വസ്തുവകകളുടെ വികസനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ് കരാർ. കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് പുറത്തുള്ള പട്നയിലാണ് അപ്പീൽവാദി രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത ഓഫീസ് ഉള്ളത്. കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയിൽ അപ്പീൽവാദിക്ക് എന്തെങ്കിലും സ്ഥാപനമോ ബിസിനസോ ഇല്ല. എതിർകക്ഷി സമ്മതിച്ചതുപോലെ, നടപടിയുടെ ഒരു ഭാഗവും കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയിൽ ഉയർന്നുവന്നിട്ടില്ല.

21. എ&സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2(1)(ഇ)- ലെ കോടതിയുടെ നിർവചനം ശ്രീ സിൻഹ പരാമർശിച്ചു, അത് ഇപ്രകാരമാണ്:

> *"2. നിർവചനങ്ങൾ: (1) ഈ ഭാഗത്ത്, സന്ദർഭം മറ്റൊരു വിധത്തിൽ ആവശ്യപ്പെടുന്നില്ലെങ്കിൽ,*

[1] (1955) SCR 117 : AIR 1954 SC 340

—

(എ) മുതൽ (ഡി)വരെ .....

(ഇ) "കോടതി" എന്നാൽ അർത്ഥമാക്കുന്നത് – (i) അന്താരാഷ്ട്ര വാണിജ്യ ആർബിട്രേഷൻ ഒഴികെയുള്ള ഒരു ആർബിട്രേഷന്റെ കാര്യത്തിൽ, ആർബിട്രേഷന്റെ വിഷയം രൂപപ്പെടുത്തുന്ന ചോദ്യങ്ങൾ ഒരു സ്യൂട്ടിന്റെ വിഷയമാണെങ്കിൽ അതിൽ തീരുമാനമെടുക്കാൻ അധികാരമുള്ളതും ഒരു ജില്ലയിലെ യഥാർത്ഥ അധികാരപരിധിയുള്ളതുമായ മുഖ്യ സിവിൽ കോടതിയെയാണ്; അതിന്റെ സാധാരണ യഥാർത്ഥ സിവിൽ അധികാരപരിധി പ്രയോഗിക്കുന്ന ഹൈക്കോടതിയും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു, എന്നാൽ അത്തരം മുഖ്യ സിവിൽ കോടതിക്ക് താഴെയുള്ള ഏതെങ്കിലും സിവിൽ കോടതിയോ ഏതെങ്കിലും സ്മാൾ കോസസ് കോടതിയോ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നില്ല; (ii) അന്താരാഷ്ട്ര വാണിജ്യ മധ്യസ്ഥതയുടെ കാര്യത്തിൽ, ആർബിട്രേഷന്റെ വിഷയം രൂപപ്പെടുത്തുന്ന ചോദ്യങ്ങൾ ഒരു സ്യൂട്ടിന്റെ വിഷയമാണെങ്കിൽ അതിൽ തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിനുള്ള അധികാരത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലും, മറ്റ് സന്ദർഭങ്ങളിൽ, ആ ഹൈക്കോടതിക്ക് കീഴിലുള്ള കോടതികളുടെ ഉത്തരവുകളിൽ നിന്നുള്ള അപ്പീലുകൾ കേൾക്കാൻ അധികാരമുള്ളതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലും ഒരു ഹൈക്കോടതി അതിന്റെ സാധാരണ യഥാർത്ഥ സിവിൽ അധികാരപരിധി പ്രയോഗിക്കുന്നു.

22. സിൻഹ വാദിച്ചതുപോലെ, അന്താരാഷ്ട്ര വാണിജ്യ മധ്യസ്ഥത ഒഴികെയുള്ള ഒരു ആർബിട്രേഷന്റെ കാര്യത്തിൽ 'കോടതി' എന്ന പദം നിർവചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതായത് ആർബിട്രേഷന്റെ വിഷയം രൂപപ്പെടുത്തുന്ന ചോദ്യങ്ങൾ ഒരു സ്യൂട്ടിന്റെ വിഷയമാണെങ്കിൽ അതിൽ തീരുമാനമെടുക്കാൻ അധികാരമുള്ളതും ഒരു ജില്ലയിലെ യഥാർത്ഥ അധികാരപരിധിയുള്ളതുമായ മുഖ്യ സിവിൽ കോടതിയെയാണ് ഇവിടെ കോടതി എന്നു പറയുന്നത്; അതിന്റെ സാധാരണ യഥാർത്ഥ സിവിൽ അധികാരപരിധി പ്രയോഗിക്കുന്ന ഹൈക്കോടതിയും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. എന്നാൽ അത്തരം മുഖ്യ സിവിൽ കോടതിക്ക് താഴെയുള്ള ഏതെങ്കിലും സിവിൽ കോടതിയോ ഏതെങ്കിലും സ്മാൾ കോസസ് കോടതിയോ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നില്ല.

23. സ്ഥാവര സ്വത്ത് വീണ്ടെടുക്കുന്നതിനോ സ്ഥാവര വസ്തുവിലെ മറ്റേതെങ്കിലും അവകാശം അല്ലെങ്കിൽ താൽപ്പര്യം നിർണ്ണയിക്കുന്നതിനോ അല്ലെങ്കിൽ സ്ഥാവര സ്വത്തിലെ പിഴവിന് നഷ്ടപരിഹാരം ലഭിക്കുന്നതിനോ ഉള്ള കേസുകൾ ആ വസ്തു സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന സ്ഥലത്തിന്റെ പ്രാദേശിക അധികാര പരിധിയുള്ള കോടതിയിൽ, ഏതെങ്കിലും നിയമം

നിഷ്കർഷിക്കുന്ന സാമ്പത്തികമായതോ അല്ലെങ്കിൽ മറ്റേതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ളതോ ആയ പരിമിതികൾക്ക് വിധേയമായി സ്ഥാപിക്കേണ്ടതാണ്. സ്ഥാവര സ്വത്തുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചില പ്രത്യേക കേസുകൾ സ്വത്ത് സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന സ്ഥലത്തിന്റെ അധികാരപരിധിയുള്ള കോടതിലോ പ്രതി യഥാർത്ഥത്തിൽ അല്ലെങ്കിൽ സ്വമേധയാ താമസിക്കുന്ന അല്ലെങ്കിൽ ബിസിനസ്സ് നടത്തുന്ന സ്ഥലത്തിന്റെ പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിയുള്ള കോടതിയിലോ സ്ഥാപിക്കാം.

24. മറ്റെല്ലാ കേസുകളും, പ്രതി സ്വമേധയാ താമസിക്കുന്നതോ ബിസിനസ്സ് നടത്തുന്നതോ ആയ സ്ഥലത്തിന്റെ പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിയുള്ള ഒരു കോടതിയിലാണ് സ്ഥാപിക്കേണ്ടത്. ഒന്നിൽ കൂടുതൽ പ്രതികളുണ്ടെങ്കിൽ, പ്രതികളിൽ ആരെങ്കിലും സ്വമേധയാ താമസിക്കുന്നതോ ബിസിനസ്സ് നടത്തുന്നതോ ആയ സ്ഥലത്തിന്റെ അധികാരപരിധിയുള്ള കോടതിയിൽ ഒരു കേസ് ഫയൽ ചെയ്യാം. വ്യവഹാര കാരണം പൂർണ്ണമായോ ഭാഗികമായോ ഉയർന്നുവന്ന സ്ഥലത്തിന്റെ പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിയുള്ള ഒരു കോടതിയിലും ഒരു കേസ് ഫയൽ ചെയ്യാം.

25. നിലവിലെ കേസിൽ, കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്കു കീഴിലുള്ള ഒരു കോടതിയിലും ഒരു കേസ് ഫയൽ ചെയ്യാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല, കാരണം മുകളിൽ പറഞ്ഞതുപോലെ, കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിക്ക് പുറത്തുള്ള ബീഹാറിലെ മുസാഫർപൂരിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന സ്ഥാവര സ്വത്തുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ് ഈ കേസ്. മാത്രമല്ലാ, വ്യവഹാര കാരണത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗവും കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്കുള്ളിൽ നടന്നിട്ടില്ല. കേസിൽ പ്രതിയുടെ സ്ഥാനത്ത് ഇരിക്കുന്ന അപ്പീൽവാദി കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയിൽ താമസിക്കുകയോ എന്തെങ്കിലും ബിസിനസ്സ് നടത്തുകയോ ചെയ്യുന്നില്ല.

26. ആർബിട്രേഷനിലെ വിഷയവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഒരു കേസ് തീരുമാനിക്കാൻ ഹൈക്കോടതിക്ക് അധികാരമുണ്ടോ എന്നതും കേസുകൾ പരിഗണിക്കുന്നതിനും തീരുമാനിക്കുന്നതിനും ഹൈക്കോടതിക്ക് യഥാർത്ഥ അധികാരപരിധിയുണ്ടോ എന്നതും പരിഗണിക്കാതെ, ഒരു ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനുള്ള അപേക്ഷ ഹൈക്കോടതിയിലാണ് സമർപ്പിക്കേണ്ടത് എന്ന് വകുപ്പ് 11 (6) പറയുന്നുവെന്നത് ശരിയാണ്. അതിനാൽ, ഒരു ആർബിട്രേറ്റർ / ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിനെ നിയമിക്കാൻ എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരം അധികാരപരിധി പ്രയോഗിക്കുന്ന ഒരു ഹൈക്കോടതിയുടെ കാര്യത്തിൽ, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2 (1) (ഇ)-ൽ കോടതി എന്നതിന് നൽകിയിട്ടുള്ള നിർവചനം ബാധകമല്ല.

27. അതേസമയം തന്നെ, ഒരു ആർബിട്രേറ്റർ / ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിനെ നിയമിക്കുന്നതിനായി എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരമുള്ള അപേക്ഷ ഇന്ത്യയിലെ ഒരു

ഹൈക്കോടതിയിലും അതിന്റെ പ്രാദേശിക അധികാരപരിധി കണക്കിലെടുക്കാതെ സമർപ്പിക്കാൻ കഴിയില്ല. കാരണം, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6)–നെ എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2(1) (ഇ)– യുമായി ചേർത്തുവെച്ച് വായിക്കേണ്ടതുണ്ട്, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2 (1) (ഇ)–യുടെ നിർവചനത്തിന് അകത്തുവരുന്ന ഒരു കോടതിക്ക് മേൽ മേൽനോട്ട/ നിരീക്ഷണ അധികാരപരിധി പ്രയോഗിക്കുന്ന ഒരു ഹൈക്കോടതി എന്നാണ് ഇവിടെ ഹൈക്കോടതി എന്നതിനെ വ്യാഖ്യാനിക്കേണ്ടത്.

28. പ്രതി ആ ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയിൽ താമസിക്കുന്നുണ്ടോ അല്ലെങ്കിൽ ബിസിനസ്സ് നടത്തുന്നുണ്ടോ എന്നതും വ്യവഹാര കാരണത്തിന്റെ ഏതെങ്കിലും ഭാഗം ആ ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയിൽ വന്നിട്ടുണ്ടോ എന്നതും പരിഗണിക്കാതെ, തന്റെ എതിരാളിയെ ദോഷകരമായി ബാധിക്കുകയും എതിരാളിക്കു മേൽ മേൽക്കൈ നേടുകയും ചെയ്യുന്ന തരത്തിൽ ഇന്ത്യയിലെ ഏത് ഹൈക്കോടതിയിൽ വേണമെങ്കിലും ഒരാൾക്ക് ആർബിട്രേഷൻ നടപടികൾ ആരംഭിക്കാമെന്നത് ഒരിക്കലും എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11(6)–ന്റെ ഉദ്ദേശമല്ല.

29. എ&സി നിയമത്തിലെ 42–ാം വകുപ്പിനെ സിൻഹ ആശ്രയിച്ചു, അത് ഇപ്രകാരമാണ്:

> "42. അധികാരപരിധി: ഈ പാർട്ടിലോ തൽക്കാലം പ്രാബല്യത്തിലുള്ള മറ്റേതെങ്കിലും നിയമത്തിലോ എന്തുതന്നെ അടങ്ങിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, ഏതെങ്കിലും ആർബിട്രേഷൻ കരാറുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഈ പാർട്ടിന് കീഴിൽ ഏതെങ്കിലും അപേക്ഷ ഒരു കോടതിയിൽ നൽകിയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, ആർബിട്രേഷൻ നടപടികൾക്കും ആ കരാറിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുന്ന തുടർന്നുള്ള എല്ലാ അപേക്ഷകൾക്കും ആ കോടതിക്ക് മാത്രമേ അധികാരപരിധി ഉണ്ടായിരിക്കുകയുള്ളൂ, ആർബിട്രേഷൻ നടപടികൾ ആ കോടതിയിലല്ലാതെ മറ്റൊരു കോടതിയിലും നടത്താൻ പാടുള്ളതല്ല."

30. മുസാഫർപുരിലെ ജില്ലാ കോടതിയിൽ ഇടക്കാല സംരക്ഷണത്തിനായി നേരത്തെ അപേക്ഷ സമർപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട് എങ്കിൽ, പിന്നീട് കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധി ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്ന് വാദിക്കുന്നതിനായി എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 42 ന് സിൻഹ ഊന്നൽ നൽകി.

31. സിൻഹ വാദിച്ചതുപോലെ, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 42 നിർബന്ധമാണ് എന്നതിൽ സംശയമില്ല. ഒന്നിലധികം കോടതികൾക്ക് അധികാരപരിധി ഉള്ളപ്പോൾ വ്യത്യസ്ത കോടതികളിലെ നടപടികളിലേക്ക് കക്ഷികളെ വലിച്ചിഴക്കുന്നത് തടയുന്നതിനാണ് ഈ വകുപ്പ് നടപ്പിലാക്കിയിരിക്കുന്നത്. ഒരു ആർബിട്രേഷൻ കരാറിന്റെ കാര്യത്തിൽ, ആദ്യം അപേക്ഷ നൽ

കുന്ന കോടതിക്ക് ആ അപേക്ഷ പരിഗണിക്കുന്നതിനുള്ള അധികാരപരിധി ഇല്ലാത്ത സാഹചര്യത്തിൽ ഒഴികെ, എ & സി നിയമത്തിന്റെ പാർട്ട് 1 പ്രകാരമുള്ള ഏതൊരു അപേക്ഷയും ഒരു കോടതിയിൽ സമർപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ആ കോടതിക്ക് മാത്രമേ ആർബിട്രേഷൻ നടപടികളിൽ അധികാരമുണ്ടായിരിക്കുകയുള്ളൂ, ആ കരാറിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുന്ന തുടർന്നുള്ള എല്ലാ അപേക്ഷകളും ആർബിട്രേഷൻ നടപടികളും ആ കോടതിയിലല്ലാതെ മറ്റൊരു കോടതിയിലും പരിഗണിക്കാനാവില്ല. തൽക്കാലം പ്രാബല്യത്തിലുള്ള മറ്റേതൊരു നിയമവും പരിഗണിക്കാതെയും എ&സി നിയമത്തിന്റെ പാർട്ട് ഒന്നിലെ മറ്റേതെങ്കിലും വ്യവസ്ഥകൾ കണക്കിലെടുക്കാതെയും ഈ വകുപ്പ് ബാധകമാണ് എന്ന തടസം നീക്കൽ വ്യവസ്ഥയോടെയാണ് ഈ വകുപ്പ് തുടങ്ങുന്നത് .

32. നേരത്തേയുള്ള അപേക്ഷ ഒരു ഹൈക്കോടതി മുമ്പാകെയല്ലാ നൽകിയിട്ടുള്ളത് എങ്കിൽ, വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരം നിർബന്ധമായും ഹൈക്കോടതിക്ക് നൽകേണ്ട അപേക്ഷയുടെ കാര്യത്തിൽ വകുപ്പ് 42–ന് യാതൊരു പ്രയോഗവും ഉണ്ടായിരിക്കില്ല. നിലവിലെ കേസിൽ 9–ാം വകുപ്പ് പ്രകാരമുള്ള അപേക്ഷ മുസാഫർപൂരിലെ ജില്ലാ കോടതിയിലാണ് നൽകിയിരുന്നത്, പട്നയിലെ ഹൈക്കോടതിയിലല്ല. ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിനായി എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരം മുസാഫർപൂർ ജില്ലാ കോടതിയിൽ അപേക്ഷ നൽകാൻ കഴിയുമായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ, വകുപ്പ് 42 ആകർഷിക്കപ്പെടുന്നില്ല.

33. ആർബിട്രേഷൻ കരാറിലെ കക്ഷികൾ കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് വിധേയമാകാൻ സമ്മതിച്ചതായി ഹൈക്കോടതിയിൽ സമർപ്പിച്ച സത്യവാങ്മൂലത്തിൽ എതിർകക്ഷി പറഞ്ഞു. കക്ഷികൾ ഒപ്പിട്ട ആർബിട്രേഷൻ കരാറിൽ ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ സീറ്റ് കൂടാതെ/അല്ലെങ്കിൽ സ്ഥലം കൊൽക്കത്ത ആയിരിക്കുമെന്ന് വ്യക്തമായി പറയുന്നുണ്ടെന്നും അതിൽ പറയുന്നു.

34. ആർബിട്രേഷൻ ആസ്ഥാനം കൊൽക്കത്ത ആയതിനാൽ എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരം അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാൻ കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്ക് പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിയുണ്ടെന്ന് എതിർകക്ഷികൾക്ക് വേണ്ടി ഹാജരായ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ സഞ്ജയ് ഘോഷ് വാദിച്ചു.

35. വകുപ്പ് 11(6) പ്രകാരമുള്ള അപേക്ഷ പരിഗണിക്കുന്നതിനും തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിനും കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്ക് പ്രത്യേക അധികാരപരിധിയുണ്ടെന്ന തന്റെ വാദത്തെ പിന്തുണച്ച് *ഇൻഡസ് മൊബൈൽ ഡിസ്ട്രിബ്യൂഷൻ പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് v. ഡാറ്റാവിൻഡ് ഇന്നൊവേഷൻസ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് ആൻഡ് അദേർസ്*[2], *ഹിന്ദുസ്ഥാൻ കൺസ്ട്രക്ഷൻ കമ്പനി ലിമിറ്റഡ് v.*

[2] (2017) 7 SCC 678

എൻഎച്ച്പിസി ലിമിറ്റഡ് ആൻഡ് അനദർ[3], *ബിജിഎസ് എസ്ജിഎസ് സോമ ജെവി v. എൻഎച്ച്പിസി ലിമിറ്റഡ്*[4] കേസുകളെ ശ്രീ ഘോഷ് ഉദ്ധരിച്ചു. കരാറിൽ ആർബിട്രേഷൻ സീറ്റ് നിശ്ചയിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, ആർബിട്രേഷൻ ആ സീറ്റിന് പ്രത്യേകമായി അധികാരപരിധി നൽകുന്ന ഒരു വ്യവസ്ഥയായി ഇത് മാറുന്നുവെന്നും, അതിന്റെ ഫലമായി ആ സീറ്റ് സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന മേഖലയിൽ പ്രാദേശിക അധികാരപരിധിയുള്ള കോടതികൾക്കല്ലാതെ മറ്റൊരു കോടതിക്കും അധികാരപരിധി ഉണ്ടാകില്ലെന്നും അദ്ദേഹം വാദിക്കുന്നു.

36. *ഇൻഡസ് മൊബൈൽ ഡിസ്ട്രിബ്യൂഷൻ പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ്* കേസിൽ (മേൽ പരാമർശം) ഈ കോടതി, *ഭാരത് അലുമിനിയം കമ്പനി v. കൈസർ അലുമിനിയം*[5] കേസിലെ ഈ കോടതിയുടെ ഭരണഘടനാ ബെഞ്ചിന്റെ വിധി പരാമർശിക്കുകയും അതിനെ ആശ്രയിക്കുകയും ചെയ്തു. ആർബിട്രേഷന്റെ സീറ്റ് നിശ്ചയിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, അതിന് ഒരു പ്രത്യേക അധികാരപരിധി വ്യവസ്ഥയുടെ സ്വഭാവമുണ്ടാകുമെന്നും, ആർബിട്രേഷനിൽ മേൽനോട്ട അധികാരങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കാൻ കഴിയുന്ന നിർദ്ദിഷ്ട കോടതികളിലേക്ക് അത് കക്ഷികളെ ബന്ധിപ്പിക്കുമെന്നും പ്രസ്തുത വിധിയിൽ പ്രസ്താവിച്ചു. 2019 ലെ ആക്ട് 33-ലൂടെ ഭേദഗതി ചെയ്ത പ്രകാരമുള്ള, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2 (2) ന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ "ആർബിട്രേഷന്റെ സ്ഥലം" എന്ന പ്രയോഗത്തിനുള്ള അർത്ഥമാണ് *ഭാരത് അലുമിനിയം കമ്പനി* കേസിൽ (മേൽ പരാമർശം) ഭരണഘടനാ ബെഞ്ച് വിലയിരുത്തിയത്, പ്രസ്തുത വകുപ്പ് ഇപ്രകാരമാണ്:

> "(2) മധ്യസ്ഥതയുടെ സ്ഥലം ഇന്ത്യയിൽ ഉള്ളിടത്ത് ഈ പാർട്ട് ബാധകമായിരിക്കും.
>
> 3[ഇതിന് വിപരീതമായ ഒരു കരാർ ഉള്ള സാഹചര്യത്തിൽ, ആർബിട്രേഷൻ സ്ഥലം ഇന്ത്യയ്ക്ക് പുറത്താണെങ്കിൽ പോലും, 9, 27 വകുപ്പുകളിലെയും ഉപവകുപ്പ് (1)ലെ 4 [ഖണ്ഡം (ബി)]യിലെയും വകുപ്പ് 37 ലെ ഉപവകുപ്പ് (3) ലെയും വ്യവസ്ഥകൾ അന്താരാഷ്ട്ര വാണിജ്യ മധ്യസ്ഥതയ്ക്കും ബാധകമാണ്; കൂടാതെ, അത്തരമൊരു സ്ഥലത്ത് പ്രഖ്യാപിക്കുന്ന അല്ലെങ്കിൽ പ്രഖ്യാപിക്കേണ്ട ഒരു ആർബിട്രേഷൻ ഈ നിയമത്തിന്റെ രണ്ടാം പാർട്ടിലെ വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരം നടപ്പാക്കാവുന്നതും അംഗീകരിക്കാവുന്നതുമാണ്."

37. ഇന്ത്യയ്ക്ക് പുറത്തുള്ള ആർബിട്രേഷനുകൾക്ക് എ & സി നിയമത്തിലെ പാർട്ട് –1 ബാധകമാണോ എന്നതായിരുന്നു ഭരണഘടനാ ബെഞ്ചിന് മുന്നിലുള്ള ചോദ്യം.

38. ഭരണഘടനാ ബെഞ്ച് നിരീക്ഷിച്ചതുപോലെ, ആർബിട്രേഷൻ സ്ഥലം ഇന്ത്യയിൽ അല്ലാതിരിക്കുമ്പോൾ പാർട്ട് –1 ബാധകമാകുന്നതിന് എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2 (2) ഒരു

[3] (2020) 4 SCC 310
[4] (2020) 4 SCC 234
[5] (2012) 9 SCC 552

പരിധി ഏർപ്പെടുത്തുന്നു. 20–ാം വകുപ്പിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്ന ആർബിട്രേഷൻ സ്ഥലവും ആർ ബിട്രേഷൻ വേദിയും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം ഭരണഘടന ബെഞ്ച് ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുകയും കക്ഷികളുടെ കരാറിൽ നൽകിയിട്ടുള്ള ആർബിട്രേഷൻ സീറ്റ് / സ്ഥലം ഇന്ത്യയിലാണെന്ന് കണക്കാക്കിയാൽ മാത്രമേ 1996 ലെ നിയമത്തിന്റെ പാർട്ട് ബാധകമാകൂ എന്നു വിധിക്കുകയും ചെയ്തു. സീറ്റ് / സ്ഥലം ഇന്ത്യയ്ക്ക് പുറത്താണെങ്കിൽ, കുറച്ച് സിറ്റിംഗുകൾക്ക് ഇന്ത്യ വേദിയായാൽ പോലും, അല്ലെങ്കിൽ വ്യവഹാര കാരണം ഉയർന്നുവന്നത് ഇന്ത്യയിലാണെങ്കിൽ പോലും പാർട്ട്–1 ബാധകമായിരിക്കില്ല.

39. സഞ്ജയ് ഘോഷ് ഉദ്ധരിച്ച *ബിജിഎസ് എസ്ജിഎസ് സോമ ജെവി (മേൽ പരാമർശം)* കേസിലെ ഈ കോടതിയുടെ വിധി, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2 (2) ന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിലുള്ളതായിരുന്നു, കൂടാതെ ആർബിട്രേഷന്റെ സീറ്റ് ഇന്ത്യയിൽ അല്ലാതിരിക്കുമ്പോൾ എ & സി നിയമത്തിന്റെ പാർട്ട് 1 ഒരു അന്താരാഷ്ട്ര വാണിജ്യ ആർബിട്രേഷന് ബാധകമാക്കുന്നതിനെ കുറിച്ചാണ് പ്രസ്തുത വിധി കൈകാര്യം ചെയ്തത്.

40. ആർബിട്രേഷന്റെ സീറ്റ് നിശ്ചയിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, അത് ഒരു പ്രത്യേക അധികാരപരിധി നൽകുന്ന വ്യവസ്ഥയായി പ്രവർത്തിക്കുമെന്നും സീറ്റ് സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഇടത്തിന്റെ അധികാരപരിധിയിലുള്ള കോടതികൾക്ക് അല്ലാതെ മറ്റൊരു കോടതിക്കും ആ കരാറിന്റെ ആർബിട്രേഷൻ അധികാരപരിധി ഉണ്ടായിരിക്കുകയില്ലെന്നും *ഹിന്ദുസ്ഥാൻ കൺസ്ട്രക്ഷൻ കമ്പനി ലിമിറ്റഡ് കേസിൽ (മേൽ പരാമർശം)* ഈ കോടതി വിധിച്ചു. ആ കേസിന്റെ വസ്തുതകളെയും സാഹചര്യങ്ങളും അനുസരിച്ച് ന്യൂഡൽഹിയിലെ കോടതികൾക്ക് മാത്രമേ വിധിയെ ചോദ്യം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള അധികാരപരിധിയുള്ളൂ എന്ന് ഈ കോടതി കണ്ടെത്തി.

41. ഒരു നിയമപ്രശ്നം ഉന്നയിക്കുകയും തീരുമാനിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ, അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മുൻകാല വിധിയെ ഒരു കീഴ്വഴക്കമായി കണക്കാക്കണമെന്നത് നന്നായി സ്ഥാപിതമായ കാര്യമാണ്. പ്രസ്തുത വിധി പ്രസ്താവിക്കാനിടയായ വസ്തുതകളുടെയും സാഹചര്യങ്ങളുടെയും പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് അതിനെ വ്യാഖ്യാനിക്കേണ്ടത്. ഒരു വിധിന്യായത്തിലെ വാക്കുകൾ, പ്രയോഗങ്ങൾ, വാചകങ്ങൾ എന്നിവയെ സന്ദർഭത്തിൽ നിന്ന് അടർത്തിമാറ്റി വായിക്കാൻ കഴിയില്ല. ഒരു വിധിയെ മൊത്തത്തിൽ ഒരു നിയമ തത്വത്തിന്റെ രീതിയിൽ വായിക്കാനും വ്യാഖ്യാനിക്കാനും പാടില്ല. മുമ്പത്തെ ഒരു വിധിന്യായത്തിൽ നിയമം എങ്ങനെ വ്യാഖ്യാനിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നത് മാത്രമാണ് ബാധകമായ ഒരു കീഴ്വഴക്കം സൃഷ്ടിക്കുന്നത്, അല്ലാതെ ജഡ്ജിമാർ പറയുന്നതെല്ലാം പിന്തുടരേണ്ടതില്ല.

42. ഒരു ആർബിട്രേഷൻ കരാർ പ്രകാരം ആർബിട്രേഷൻ സ്ഥലം ഫരീദാബാദ്/ഡൽഹി ആണെങ്കിൽ, എ & സി നിയമത്തിന്റെ പാർട്ട് 1 പ്രകാരമുള്ള നടപടികൾ ഫരീദാബാദിൽ സാധുതയോടെ തുടങ്ങിയെങ്കിലും പിന്നീട് ആർബിട്രേഷൻ ഡൽഹിയിൽ നടത്തുകയും വിധി ഡൽഹിയിൽ നൽകുകയും ചെയ്താൽ, എ&സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 42 ഉണ്ടായിരിക്കെ തന്നെ, ഫരീദാബാദിലെ കോടതിക്ക് അതിന്റെ അധികാരപരിധി നഷ്ടപ്പെടുന്നുവെന്നതിനെ ഒരിക്കലും നിയമത്തിന്റെ പൂർണതയുള്ള പൊതു നിർദ്ദേശമായി കാണാനാകില്ല.

43. ഈ കോടതി വികസന കരാർ പരിശോധിച്ചു. ആർബിട്രേഷൻ കരാറിലെ കക്ഷികൾ കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിക്ക് വിധേയമാകാൻ സമ്മതിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന എതിർ സത്യവാങ്മൂലത്തിലെ എതിർകക്ഷിയുടെ വാദം ശരിയായതല്ല. ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ സിറ്റിംഗുകൾ കൊൽക്കത്തയിലായിരിക്കുമെന്ന് മാത്രമാണ് ആർബിട്രേഷൻ കരാറിലെ കക്ഷികൾ സമ്മതിച്ചത്. ആർബിട്രേഷൻ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ സിറ്റിംഗുകൾ നടത്താനുള്ള വേദി മാത്രമായാണ് കൊൽക്കത്ത നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടത്.

44. വിവിധ സ്ഥലങ്ങളിൽ സിറ്റിംഗുകൾ നടത്തിനെ വേദി എന്ന നിലയിൽ കാണാവുന്നതാണെന്ന് *യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ v. ഹാർഡ്‌ലി എക്സ്പ്ലൊറേഷൻ ആൻഡ് പ്രൊഡക്ഷൻ (ഇന്ത്യ) ഇൻക്*[6] കേസിൽ ഈ കോടതിയുടെ മൂന്നംഗ ബെഞ്ച് വിധിച്ചു. ഇതിനെ ആർബിട്രേഷന്റെ സീറ്റ് ആർബിട്രേഷന്റെ സ്ഥലം എന്നതിനോട് തുല്യമാക്കാൻ കഴിയില്ല, അതിന് വ്യത്യസ്തമായ അർത്ഥമാണുള്ളത്.

45. ഈ ബെഞ്ചിൽ അംഗമായിട്ടുള്ള ഒരാൾ (ബഹുമാനപ്പെട്ട ജസ്റ്റിസ് എ.എസ്. ബൊപ്പണ്ണ) അംഗമായിരുന്ന മൂന്നംഗ ബെഞ്ച് *മങ്കാസ്തു ഇംപെക്സ് പ്രൈവറ്റ് ലിമിറ്റഡ് v. എയർവിഷൽ ലിമിറ്റഡ്*[7] കേസിൽ ഇനിപ്പറയുന്ന പ്രകാരം പറഞ്ഞു:

> "19. ഏതൊരു ആർബിട്രേഷൻ നടപടികളുടെയും ഒരു പ്രധാന വശമാണ് ആർബിട്രേഷൻ സീറ്റ്. ആർബിട്രേഷൻ നടപടികളും ആർബിട്രേഷൻ നടപടിക്രമങ്ങളും ആർബിട്രേഷൻ വിധിയെക്കുറിച്ചുള്ള ജുഡീഷ്യൽ അവലോകനവും സംബന്ധിച്ച് തീരുമാനിക്കുമ്പോൾ ബാധകമായ നിയമത്തെ നിർണ്ണയിക്കുന്നു എന്നതാണ് ആർബിട്രേഷൻ സീറ്റിന്റെ പ്രാധാന്യം. ഒരു സ്ഥാപനം എവിടെയാണ് സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത് എന്നതോ എവിടെയാണ് ഹിയറിംഗ് നടത്തേണ്ടത് എന്നതോ മാത്രം അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ക്രമീകരണം അല്ലായിത്. ആർബിട്രേഷൻ നടപടികളുടെ

[6] (2019) 13 SCC 472
[7] (2020) 5 SCC 399

മേൽനോട്ട അധികാരം ഏത് കോടതിക്കായിരിക്കുമെന്നതാണ് പ്രധാനം. *എനർകോൺ (ഇന്ത്യ) ലിമിറ്റഡ്. v. എനർകോൺ ജിഎംബിഎച്ച് [എനർകോൺ (ഇന്ത്യ) ലിമിറ്റഡ്. v. എനർകോൺ ജിഎംബിഎച്ച് , (2014) 5 എസ്സിസി 1: (2014) 3 എസ്സിസി (സിiv) 59]* എന്ന കേസിൽ സുപ്രീം കോടതി ഇങ്ങനെ വിധിച്ചു: (എസ്സിസി 43 & 46 പേജുകൾ, 97 & 107 ഖണ്ഡികകൾ)

> "ആർബിട്രേഷൻ നടപടികൾക്ക് മേൽനോട്ടം വഹിക്കാൻ പ്രത്യേക അധികാരപരിധിയുള്ള കോടതികൾ സീറ്റിന്റെ സ്ഥാനം നിർണ്ണയിക്കുന്നു. ഒരു സീറ്റ് നിശ്ചയിക്കുന്നതിലൂടെ അത് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന രാജ്യത്തിന്റെ ആർബിട്രേഷൻ / കൺസിലിയേഷൻ നിയമം തെരഞ്ഞെടുക്കുകയാണെന്നും തുടർന്ന് കോടതി നിരീക്ഷിച്ചു."
>
> 20. "ആർബിട്രേഷൻ സീറ്റ്", "ആർബിട്രേഷൻ വേദി" എന്നിവയെ പരസ്പരം മാറ്റിപ്പറയാൻ കഴിയില്ലായെന്നത് നന്നായി തീർപ്പാക്കപ്പെട്ട കാര്യമാണ്. "ആർബിട്രേഷൻ സ്ഥലം" എന്ന പ്രയോഗത്തെ മാത്രം അടിസ്ഥാനമാക്കി ആ സ്ഥലത്തെ ആർബിട്രേഷൻ "സീറ്റ്" എന്ന നിലയിൽ കക്ഷികൾ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതായി നിർണയിക്കാനാകില്ലെന്നതും സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. "സീറ്റ്" സംബന്ധിച്ച കക്ഷികളുടെ ഉദ്ദേശ്യം കരാറിലെ മറ്റ് വ്യവസ്ഥകളിൽ നിന്നും കക്ഷികളുടെ പെരുമാറ്റത്തിൽ നിന്നും നിർണ്ണയിക്കപ്പെടണം."

46. നിലവിലെ കേസിൽ, ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ സിറ്റിംഗ് കൊൽക്കത്തയിൽ നടത്തുമെന്ന് വികസന കരാറിൽ വ്യവസ്ഥയുണ്ട്. മുകളിൽ നിരീക്ഷിച്ചതുപോലെ,തർക്കങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയിക്ക് വിധേയമാകാൻ കക്ഷികൾ ഒരിക്കലും സമ്മതിച്ചില്ല, കൊൽക്കത്തയെ ആർബിട്രേഷൻ സീറ്റ് ആക്കുന്നതും കക്ഷികൾ അംഗീകരിച്ചില്ല. ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ സിറ്റിംഗുകളുടെ വേദി മാത്രമായാണ് കൊൽക്കത്ത നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടത്

47. ഒരു ആർബിട്രേഷൻ കരാറിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുന്ന തർക്കങ്ങളിൽ തീർപ്പുകൽപ്പിക്കാൻ രണ്ടോ അതിലധികമോ കോടതികൾക്ക് അധികാരപരിധി ഉള്ളപ്പോൾ, തർക്കങ്ങൾ തീരുമാനിക്കാൻ അധികാരപരിധി ഉണ്ടായിരുന്ന മറ്റെല്ലാ കോടതികളെയും ഒഴിവാക്കി എല്ലാ തർക്കങ്ങളും ഏതെങ്കിലും ഒരു കോടതിയിലേക്ക് റഫർ ചെയ്യാൻ കക്ഷികൾക്ക് തീരുമാനിക്കാമെന്നത് ഇപ്പോൾ നന്നായി തീർപ്പാക്കപ്പെട്ട കാര്യമാണ്. എന്നിരുന്നാലും, സ്വമേധയാ അധികാരപരിധിയില്ലാത്ത ഒരു കോടതിയിൽ കക്ഷികൾക്ക് പരസ്പര സമ്മതത്തോടെ അധികാരപരിധി നൽകാൻ കഴിയില്ല.

48. നിലവിലെ കേസിൽ, മുകളിൽ നിരീക്ഷിച്ചതുപോലെ കക്ഷികൾ അവരുടെ തർക്കങ്ങൾ കൊൽക്കത്തയിലെ കോടതികളുടെ അധികാരപരിധിയിലേക്ക് റഫർ ചെയ്യാൻ സമ്മതിച്ചിട്ടില്ല. കൊൽക്കത്ത ആർബിട്രേഷൻറെ കേന്ദ്രമാകണം എന്നത് കക്ഷികളുടെ ഉദ്ദേശ്യമായിരുന്നില്ല. ആർബിട്രേഷൻ സിറ്റിംഗുകൾക്ക് വേദിയാകാൻ മാത്രമാണ് കൊൽക്കത്തയെ തെരഞ്ഞെടുത്തത്. അതനുസരിച്ച്, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 9 പ്രകാരം ഇടക്കാല സംരക്ഷണത്തിനായി എതിർ കക്ഷി തന്നെ മുസാഫർപൂരിലെ ജില്ലാ കോടതിയെയാണ് സമീപിച്ചത്, അല്ലാതെ കൊൽക്കത്തയിലെ ഒരു കോടതിയെയല്ല. എതിർകക്ഷി തന്നെ മുസാഫർ പൂരിലെ ജില്ലാ കോടതിയുടെ അധികാരപരിധിയെ സമീപിച്ചതിനാൽ, മറ്റ് കോടതികളെ ഒഴിവാക്കുന്നതിന് കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്ക് പ്രത്യേക അധികാരപരിധി നൽകാൻ കക്ഷികൾ സമ്മതിച്ചിരുന്നുവെന്ന് വാദിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് എതിർകക്ഷി തടയപ്പെടുന്നു. കൊൽക്കത്തയെ ആർ ബിട്രേഷൻ സീറ്റായി കണക്കാക്കണം എന്ന തരത്തിൽ കരാറിലെ കക്ഷികളാരും ആർബിട്രേഷൻ നിബന്ധനയെ വ്യാഖ്യാനിച്ചിട്ടില്ല. ആർബിട്രേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരം എതിർ കക്ഷിയുടെ അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാൻ കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്ക് അന്തർലീനമായ അധികാരപരിധിയില്ലെന്ന് പറയാൻ ഈ കോടതി നിർബന്ധിതമാകുന്നു. ഒരു ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുന്നതിന് മുമ്പ്, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 11 (6) പ്രകാരമുള്ള അപേക്ഷ പരിഗണിക്കാൻ കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതിക്കുള്ള അധികാരപരിധി സംബന്ധിച്ച് അപ്പീൽവാദി ഉന്നയിച്ച തടസ്സവാദത്തിൽ ഹൈക്കോടതി തീരുമാനമെടുക്കേണ്ടതായിരുന്നു.

49. അതിനാൽ, ഈ അപ്പീലുകൾ അനുവദിക്കുകയും, ആർബിട്രേറ്ററെ നിയമിക്കുകയും പുനഃപരിശോധനാ അപേക്ഷ തള്ളിക്കളയുകയും ചെയ്ത ആക്ഷേപിത ഉത്തരവുകൾ റദ്ദാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആർബിട്രേറ്ററുടെ നിയമനം അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിയമന ഉത്തരവിന് അധികാരപരിധിക്ക് പുറത്തുള്ളതായിരുന്നു എന്ന കാരണത്താലും അപ്പീൽവാദി ഉന്നയിച്ച അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിയമനത്തോടുള്ള എതിർപ്പ് കണക്കിലെടുത്തും റദ്ദാക്കുന്നു. ഈ ഉത്തരവ് കൊൽക്കത്ത ഹൈക്കോടതി നിയമിച്ച പണ്ഡിതനായ ആർബിട്രേറ്ററോടോ അദ്ദേഹം ഇതുവരെ നടപടികൾ നടത്തിയ രീതിയോടോ ഉള്ള ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള അവഹേളനമായി വ്യാഖ്യാനിക്കപ്പെടരുത് എന്നത് തികച്ചും വ്യക്തമാക്കുന്നു.

50. ആർബിട്രൽ ട്രൈബ്യൂണലിന്റെ യോഗങ്ങൾ കൊൽക്കത്തയിൽ നടക്കുന്നതിനാൽ, ഗുജറാത്ത് ഹൈക്കോടതി മുൻ ചീഫ് ജസ്റ്റിസായിരുന്ന ജസ്റ്റിസ് ഭാസ്കർഭട്ടാചാര്യയെ കക്ഷികൾ തമ്മിലുള്ള തർക്കങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനുള്ള ഏക ആർബിട്രേറ്ററായി നിയമിക്കുന്നത് ഉചിതമാകുമെന്ന് ഈ കോടതി കരുതുന്നു. ജസ്റ്റിസ് ഭാസ്കർ ഭട്ടാചാര്യയുടെ നിയമനത്തിന് കക്ഷികൾ സമ്മതം നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

51. നിയമപ്രകാരമുള്ള ഇടക്കാല ആശ്വാസത്തിനായി, എ & സി നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 17 പ്രകാരം ആർബിട്രേറ്ററെ സമീപിക്കാൻ ബന്ധപ്പെട്ട കക്ഷികൾക്ക് സമയം നൽകുന്നതിന്, ഇന്നു മുതലുള്ള 15 ദിവസത്തേക്ക് കേസിൽ പരിഗണിക്കപ്പെട്ട വസ്തുവിന്റെ തൽസ്ഥിതി നിലനിർത്തും.

അപ്പീലുകൾ അനുവദനീയമാണ്.